

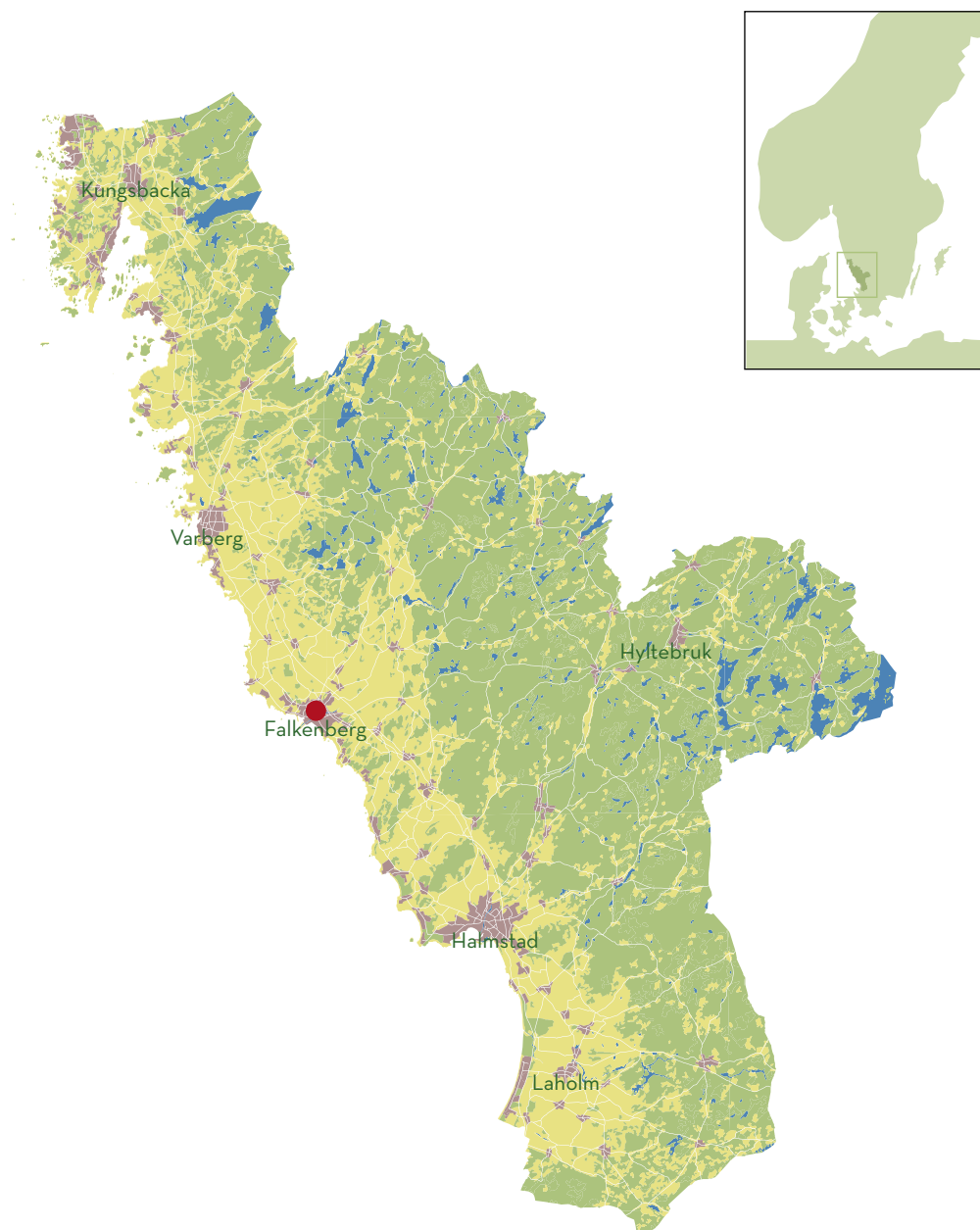
Jonas Carlsson

INFÖR NY VATTEN- OCH ELLEDNING

Halland, Falkenbergs kommun, Falkenbergs socken,
Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38, L1997:2181

RAPPORT KULTURMILJÖ HALLAND 2021:17

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2021

Arkeologisk undersökning 2020

Bild framsida: Schakt 4 mot norr. Foto: Jonas Carlsson. (Fotonr. 2021-9-5).

Grafisk form och layout: Anders Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/O2316.

INNEHÅLL

BAKGRUND 5

SYFTE OCH METOD 5

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ 7

Fornlämningsområden 7

Den medeltida stadsbebyggelsen 7

RESULTAT 7

Schakt 1 10

Schakt 2 11

Arkeologiska objekt 12

Schakt 3 14

Schakt 4 15

Arkeologiska objekt 15

De mesolitiska lämningarna 17

De medeltida lämningarna 18

Avslutande kommentar 19

SAMMANFATTNING 19

REFERENSER 19

Hemsidor 19

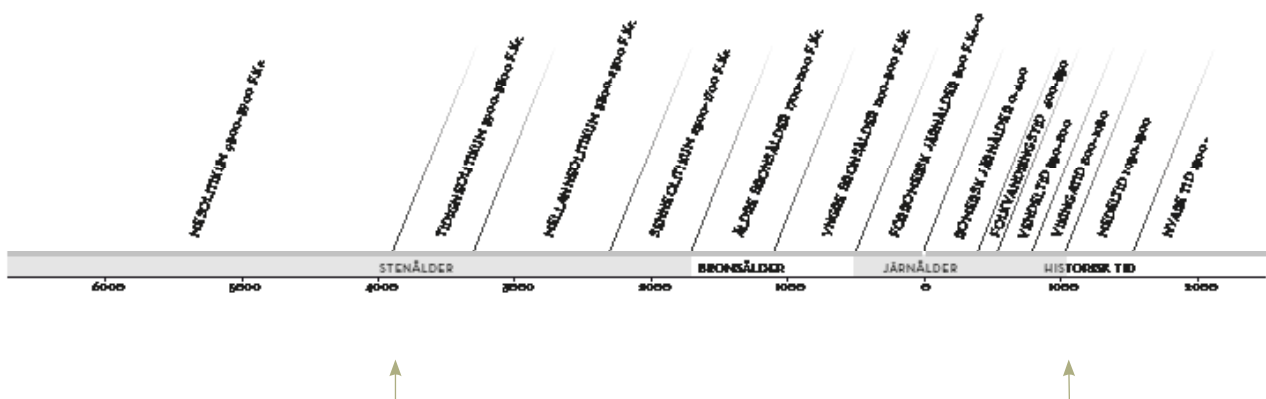
BILAGOR 21

Bilaga 1 Fyndlista

Bilaga 2 Makrofossilanalys, Jens Heimdahl, Arkeologerna

Bilaga 3 ¹⁴C-datering, Ångströmlaboratoriet, Uppsala Universitet

Rapporter från Kulturmiljö Halland 2020/21 28

Figur 1. Läget för schaktningskontrollen i Falkenberg. Skala 1:10 000.

SAMMANFATTNING

Kulturmiljö Halland utförde under augusti 2020 en schaktningsövervakning inom Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38, ett stenkast från Ätran inom Falkenberg stad. Arbetet utfördes i samband med nedläggande av nya vatten- och elledningar. Sammanlagt undersöktes 580 kvm fördelat på fyra schakt, två av schakten grävdes till 3 m djup, två till 0,7 m djup. Inom ytan påträffades spridda lämningar från mellanmesolitikum samt medeltid. De mesolitiska lämningarna utgörs av kortare uppehåll i landskapet, sannolikt för produktion av redskap kopplat till det huvudsakligen marina näringsfång Ätrans dåtida delta uppbådade. De medeltida spåren utgjordes av ett stolphål med en skärva äldre rödgods samt en odlingshorisont.

BAKGRUND

I samband med att VIVAB och Falkenberg Energi genomförde arbete med ny dagvattenledning samt elledning inom Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38 utförde arkeolog från Kulturmiljö Halland undersökning i form av schaktövervakning inom berört område. Arbetet utfördes under augusti månad 2020 i nästan uteslutande solsken. Ytan ligger inom Gamla Falkenberg, L1997:2181 f.d. Falkenberg RAÄ 16:1, stads- och kulturlager från medeltid och tidigmodern tid. Arbetet för dagvattenledning omfattade en yta av 4 m brett, 120 m långt schakt till ca 2–3,5 m djup. Schakten för elledningar var mindre omfattande, ca 80m schakt med en bredd av 0,7 m och 0,7 m djup. Totalt undersöktes ca 580 kvm.

SYFTE OCH METOD

Markarbetet utfördes inom fornlämning L1997:2181 vilket medförde att medeltida samt tidigmoderna lämningar kunde påverkas. Kunskapsläget för medeltida Falkenberg är begränsat, vilket motiverade arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning.

Därtill är ett flertal förhistoriska lokaler kända i närområdet, vilket innebar att aktivitet från dessa perioder även kunde påträffas.

Schakten togs upp med grävmaskin utrustad med 1,8m bred planskopa och banades av skiktvis, bärlager, recenta störningar, sandlager, etc, till steril botten, varpå ytterligare massor grävdes ut för att nå djupet dagvattenledningarna krävde, ca 2m till 3,5m under markytan. För att grävmaskinen skulle kunna lyfta ner och stabilisera dagvattenrörssegmenten grävdes ca 6 m åt gången. Schakten för elledningarna grävdes i längre avsnitt, ca 10 m, med en mindre maskin med 0,7m bred planskopa, till ett djup av ca 0,7 m.

Då arkeologiska objekt påträffades undersöktes dessa med handredskap samt mättes in med RTK-GPS. Mätdata bearbetades i dokumentationsprogrammet Intrasis 3.2 och i GIS programmet ArcGIS 10.7. Samtliga fynd som kunde tillföras en kontext togs tillvara, matjordsfynd noterades och gallrades i fält. Prover för makrofossilanalys samt ¹⁴C-datering samlades in från relevanta objekt. Samtliga kontexter fotograferades, skarpt solljus medförde dessvärre att flera bilder blev väldigt dåliga till följd av kontrasten som uppstod mellan direkt solljus och skugga.

Figur 2. Undersökningsområdet i Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38 i Falkenberg stad. Skala 1:1000.

Ingen publikverksamhet var planerad eftersom relevant yta innefattades i ett avgränsat arbetsområde kopplat till fallrisk vid öppna schakt, dock intresserade sig lokalnyheterna (Hallands Nyheter) och utgrävningen uppmärksammandes i en kortare nyhetsartikel.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Undersökningsområdet var beläget inom Falkenberg stad, ca 50m norr om Ätran. Närområdet är bebyggt av ambulans- och vårdcentral och en mindre grönyta. Området kring detta utgörs av bostadshus och lägenheter med inslag av grönytor. Berörd yta utgjordes av en svagt sydvästsluttande gräsplan med en asfalterad gång- och cykelbana (GC-bana) som löper genom området. En häck ligger direkt mellan GC-banan och ambulanscentralens mark. Som lägst ligger ytan 3,5m över havet, medan dess högsta nivå uppgår till 12m över havet. Under första delen av 1900-talet har ett slakteri legat på platsen, byggnaden är synlig på härads-karta från 1919–1925 (Lantmäteriet, historiska kartor), samma byggnad är synlig på flygfoto från 1955–1968 (Eniro.se).

Fornlämningsområden

I närheten av undersökningsområdet har ett antal förhistoriska lokaler påträffats. 200 m norr om ytan har en boplatz från mesolitikum påträffats, L1996:7497. Vidare åt norr finns bl.a. fyndplats för flinta av neolitisk karaktär, L1997:2634, depåfynd av ”inte mindre än 10 st knivformiga vapen eller verktyg av flinta”, L1997:2191. En boplatz med strukturer daterade till äldre bronsålder och äldre järnålder framkom vid förundersökning 2017, L1996:7498. Området mot sydväst utgörs av stadslager, L1997:2181. Ytterligare ett stadslager finns öster om ytan, L1997:1717, båda stadslämnningar är sparsamt undersökta men kan dateras till medeltid och tidigmodern tid. Det är rimligt att utgå från att Ätrons flodmynning alltid erbjudit ett gynnsamt läge då den typen av miljö medför en mångfacetterad och högavkastande biotop, därtill en betydande handels- och transportled samt gränsmarkör.

Den medeltida stadsbebyggelsen

Kunskapen om Falkenberg stads äldsta historia är begränsad. Borgen Falkenbergshus finns omnämnt i

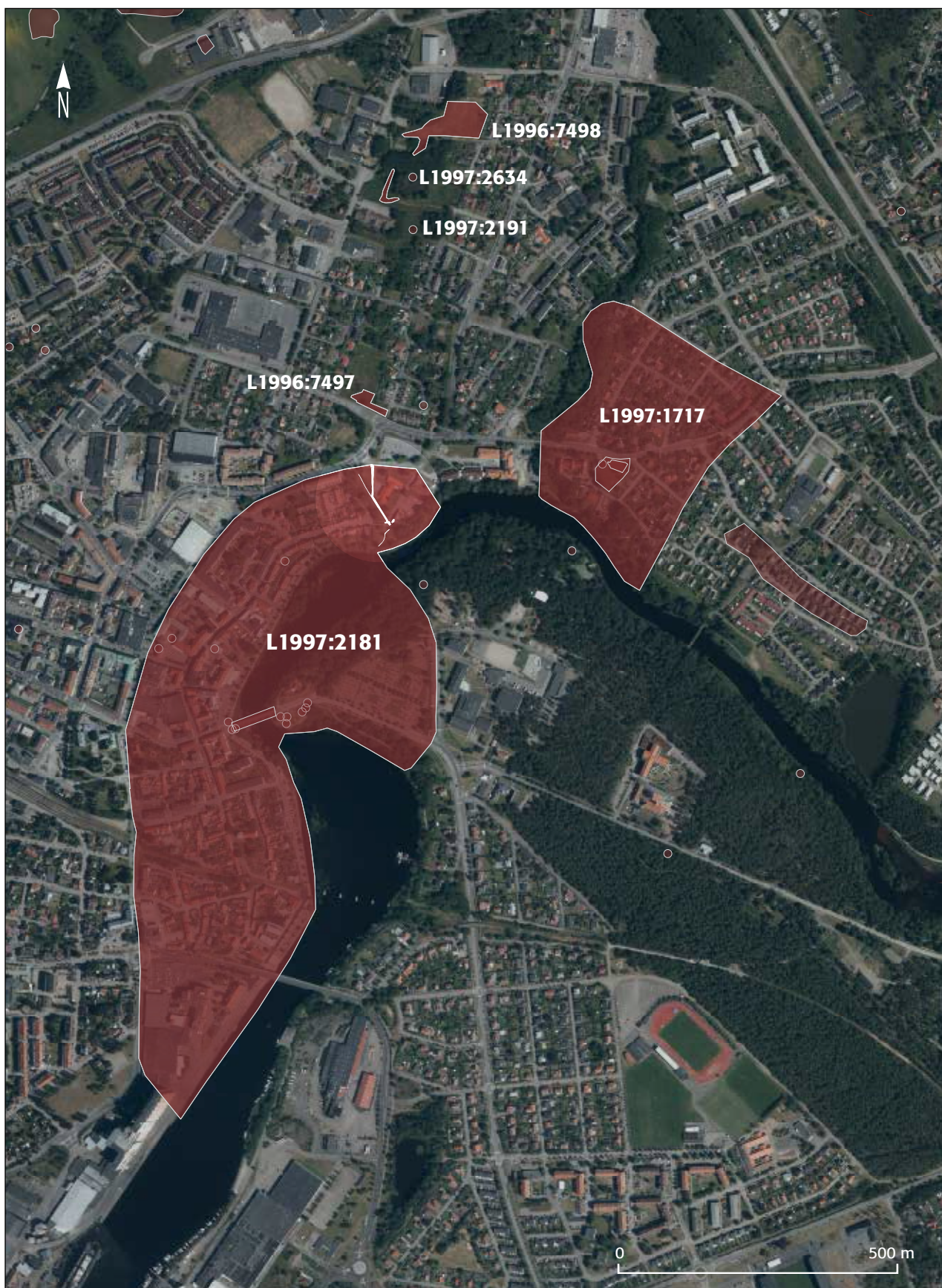
källor från slutet av 1200-talet. Denna typ av borg fungerade som ett administrativt centrum vilket indikerar platsens signifikans. Därtill finns skriftliga belägg i den norska sagalitteraturen där Håkon Håkonsson år 1256 sägs ha bränt upp en köpstad vid Ätran (Ahnlund & Clarke, i manus; Bexell 1923). Under denna period var Halland delat i två län med Ätran som gräns där Falkenberg låg som knutpunkt. På stilistiska grunder är en av stadens äldsta kyrka, St. Laurenti, daterad till samma period (Håkansson 2016). Ingen stadsbebyggelse finns dock arkeologiskt säkerställd från perioden, emellertid påvisar ovannämnda byggnader platsens betydelse under medeltiden. Falkenbergshus raserades 1434 under Engelbrektupproret. Det första belägget för stadsbildning finns från 1444 då borgmästare omnämns i staden. 1447 skall även Nya Falkenberg, som skall ha legat ca 1km upp längs Ätran, haft borgmästare och präst. Vid 1500-talets början finns skriftliga direktiv bevarade som påvisar att befolkningen i Nya Falkenberg skulle flytta till antingen Gamla Falkenberg eller Halmstad. Ett sigill upphittat inom Nya Falkenberg daterat till 1584 e.Kr yrkar dock för att platsen inte helt övergavs.

Äldsta kända kartan över området är från den senare delen av 1600-talet och återger Gamla Falkenberg, där bebyggelse är uttritad som ett smalt band längs Storgatan samt ut mot Ätrons västra bank. På en karta från 1754 har stadsbebyggelsen expanderat något och sträcker sig till och med rådande undersökningsområde.

Tidigare arkeologiska ingrepp inom Falkenberg stad har utgjorts av mindre undersökningar. Dessa har resulterat i fynd från 1600–1700-talen. Främst i form av fragmentariska byggnadslämnningar, gårds- och odlingsytor. Dessa huvudsakligen inom den yta som på 1600-tals kartan är bebyggd.

RESULTAT

Schaktet som grävdes för dagvattenledningen löpte från slutet av Oscar Lindqvists väg genom GC-banan (Schakt 1) i ca 60m, varefter det vek av mot norr ca 40m upp till och med Urmakaregatan (Schakt 2). Schaktet grävdes sammanhängande, men till följd av dess stratigrafiska beskaffenhet redovisas det som två enheter (Figur 3). Både schakt 1 och 2 var ca 4m breda vid marknivå, ca 2-3m breda vid botten, ett resultat av den slantning som var nödvändig för att kunna arbeta säkert på schaktets botten.

Figur 3. Fornlämningar i undersökningsområdets närhet. Skala 1:10 000.

Figur 4. Schaktens fördelning inom undersökningsområdet. Skala, se skalstock.

I samband med dagvattenledningen öppnades ytor för nedläggning av elledningar. Två smalare schakt grävdes för att ansluta dessa till stadens nät. De grävdes söderut ca 40m mellan Oscar Lindqvists väg ned mot Åtrans strandpromenad/Ågatan (Schakt 3), samt från schakt 1 norra ände i nordvästlig riktning ca 45 m längs GC-banan ut mot Holgersgatan (Schakt 4).

Schakt 1

Längst i söder vid slutet av Oscar Lindqvists väg var de första ca 15m förstörda av recent aktivitet i form av rör och ledningar ned till ca 2,5 m djup, varefter glacial-morän tilltog. Schaktet grävdes vidare genom en GC-bana vilket medförde att de översta 0,4 m utgjordes av asfalt och bärlager av grus och småsten. Recent störningar i form av elkablar, betong- tegel- och Höganäs-rör, betongfundament och dylikt förekom därtill med jämna mellanrum genom hela schaktet, i enstaka fall förekom störningar i form av järnrör ned till moränens

nivå. Under bärlagret framkom en svart-brun siltig sand med inslag av avfall (Tegelkross, glas etc) från 1900-talet, sannolikt utfyllnadslager. Ett brunt något humöst lager framkom sedan, detta följdes av en ljusbrun finkorning sand, sannolikt flygsand. Därefter kom skiktad sand indikativt på postglacial bildning, avslutningsvist framkom morän. Anmärkningsvärt är att moränen var mer blockrik i schaktets södra parti, på enstaka platser förekom flintnoder, ca 0,1–0,2m stora.

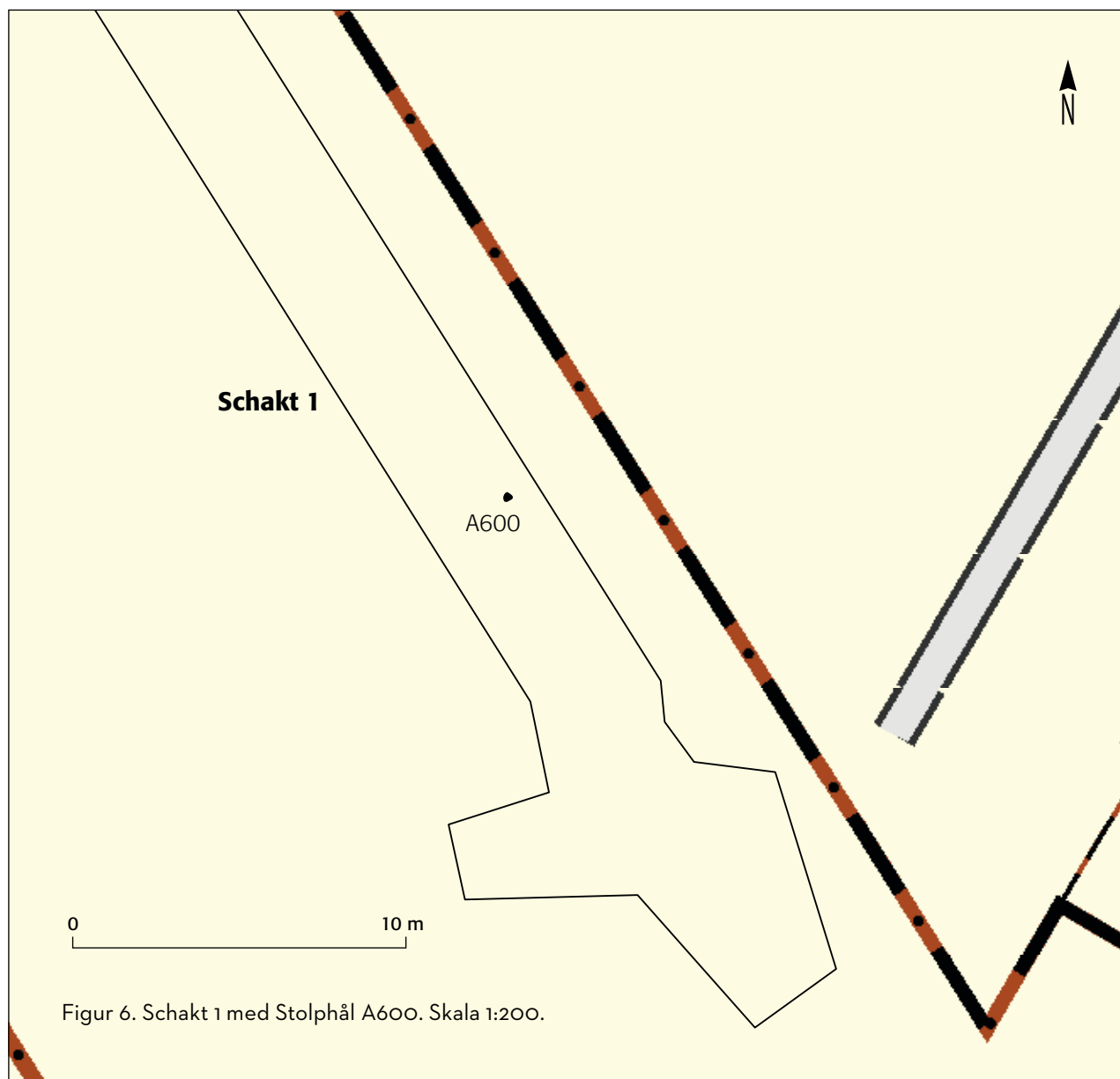
Arkeologiska objekt

A600

I den södra delen av schakt 1 framkom ett mindre stenskott stolphål direkt under utfyllnadslagret. Stolphålet i sig uppgick till 0,1m i diameter och ett djup av 0,1m, med tre stenar som utgjorde skoningen och var 0,1–0,15m stora. Troligtvis har påförandet av utfyllnadslagret och eventuell utjämning av markytan skadat anläggningens övre del vilket medför att dess djup

Figur 5. Stolphål A600 i plan mot N. Foto: Jonas Carlsson. (fotonr. 2021-09-2).

Figur 6. Schakt 1 med Stolphål A600. Skala 1:200.

kan varit större. I stolphålets fyllning påträffades en skärva äldre rödgods vilket knyter anläggningen till en medeltida kontext.

Lagerföljd

Schakt 1

0 – 0,4m – Bärlager GC-bana.

0,4 – 0,6m – Mörkbrun-svart siltig sand med inslag av tegelkross, glasbitar samt småsten. Något fet. Troligtvis utfyllnadsmassor härrörande 1900-talets första hälft.

0,6–0,9m – Brun sand med inslag av småsten och grus.

0,9 – 1m Ljusbrungul sand, sannolikt flygsand.

1 – 1,3m – Skiktad sand, växlar mellan ljusgrågul och

mörkbrun. Sannolikt lager bildade till följd av den postglaciala transgressionen.

1,3 – 1,6m – Mörk sandig silt med rundade stenar, ca 0,1–0,2m stora.

1,6m – botten – Morän.

Schakt 2

Schaktet drogs över en sluttande gräsplan, vid dess södra del grävdes till ca 2,1m djup, i den norra till ca 3,5m djup till följd av den mot norr stigande marknivån, och de krav på lutning dagvattenledningen ställde. I schaktet blev lämningarna från slakteriet som legat på platsen mer påtagbara. En äldre asfaltsnivå, betong-

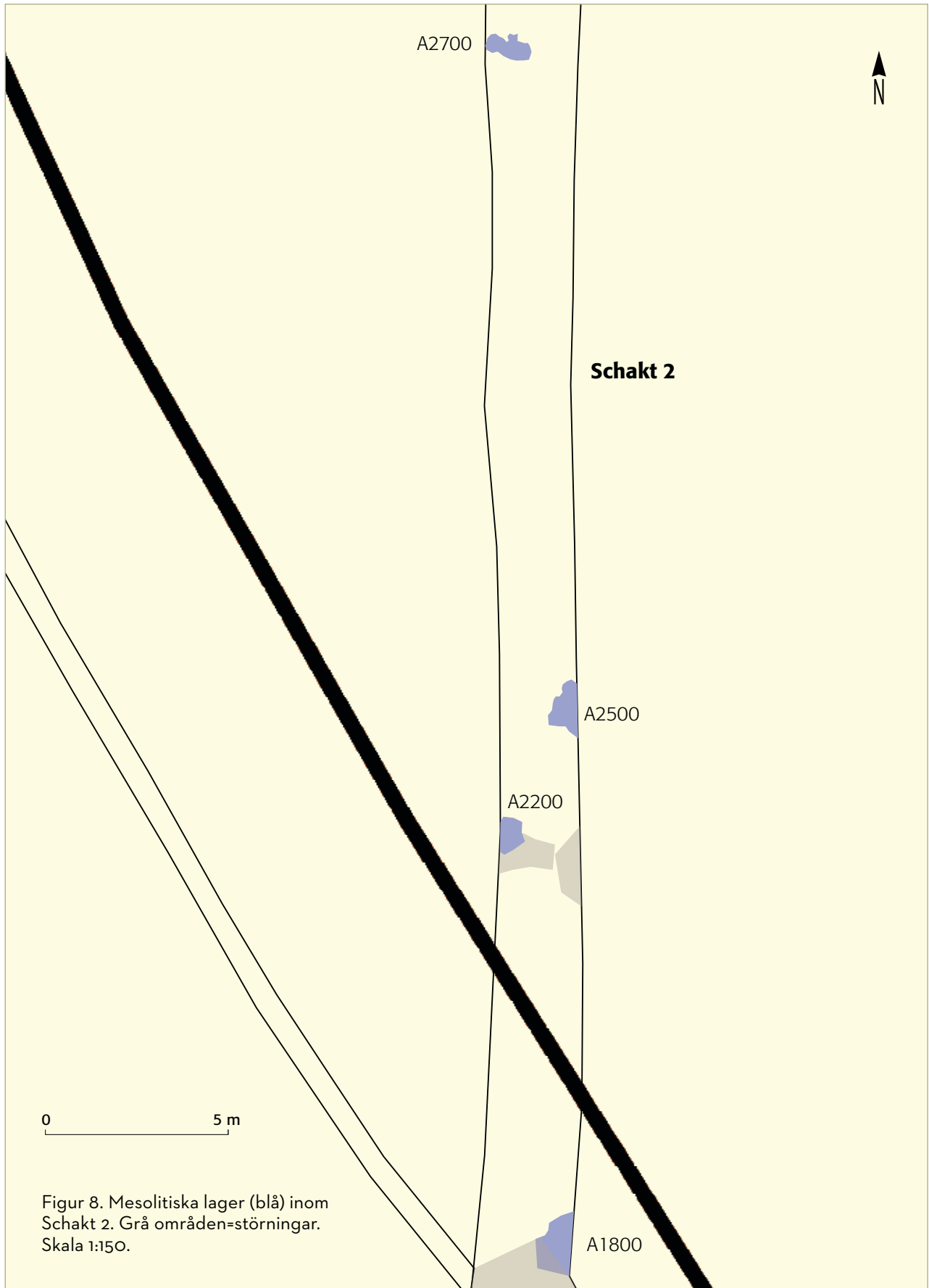
Figur 7. Övergången mellan schakt 1 och 2. Stratigrafi och störningar. A1800 nederst i vänster i bild. Mot sydöst.
Foto: Jonas Carlsson. (fotonr. 2021-09-4).

fundament samt flertal betong- och tegelrör påträffades på vissa platser ned till och med 1,4 m djup. Utöver detta utgjordes schaktet av matjord följt av ett tunnare brunt humöst sandlager följt av ett tjockt ljusbrunt fin-kornigt sandlager vilket sannolikt har byggts upp av flygsand, detta lager ökar i tjocklek mot norr således slänten. Näst kom ytterligare ett sandlager vars beskaffenhet indikerar att det bildats under den postglaciala transgressionen. Ett tunt hårt kompakterat sandlager påträffades fläckvis under ovan nämnda sandlager, sannolikt bildat snart efter istiden. Moränen som utgjorde undergrunden kan karaktäriseras som lerig och med färre stenar än i föregående schakt.

Arkeologiska objekt

Vid tre platser i schaktet påträffades ytor av grovkornig sand med inslag av grus och småsten ansamlad i mindre fördjupningar. Visst inslag av rottrådar förekom också,

vid undersökningen antogs dessa ha trängt ner under senare skede och därmed ej vara kopplade till kulturlagren. Dito lager framkom under det postglaciala sandlagret vid ca 1,5 m djup (A1800, A2200, A2500). Lagren utgjorde små skilda ytor, troligtvis naturliga små fördjupningar som fyllts och överlagrats någon gång efter senaste istid samt då havsnivån steg i samband med postglaciala transgressionen. Troligtvis har samma process sköljt bort eventuella lämningar kring fördjupningarna varpå enbart det som finns i dito blivit kvar. Samtliga lager var fyndförande i form av bearbetad flinta vars morfologi kan tillföras mellanmesolitikum, vilket stämmer väl överens med lagerföljden. Ytterligare ett lager (A2700) framkom i samma stratigrafiska nivå som ovan nämnda. A2700 utgjordes dock främst av silting ler och torv, samt var ej fyndförande. Samtliga lager fortsatte in i schaktväggen, huruvida de utgör ett större sammanhängande lager utanför schaktad yta är oklart.

Sannolikt har lagren i schakten utgjort en strandnära miljö som efter sin brukstid svämmats över.

A1800

1,6 x 1,2 m stor, oregelbundet formad i plan. Lagret uppgick till 0,15 m, mot den norra sidan minskade tjockleken gradvis och avslutades i en konkav kant. De andra sidorna var skurna av recenta störningar eller fortsatte utanför schaktet. Fyllningen utgjordes av grovkorning sand, grus och småsten där gruset var mer frekvent i lagrets botten. Fynd påträffades i hela lagret med en något högre koncentration mot lagrets mitt. Samtliga fynd utgjordes av flinta; ett fåtal redskap men främst avslag och övrigt slaget. Somliga bitar kraftigt brända. Några av avslagen var spånliknande. Flintorna hade bearbetats med dels direkt hård teknik och indirekt teknik. Lagrets komposition talar för att det påverkats och rörts om något då havsnivån åter stigit och täckt området. Material samlades in för makrofossilanalys och ¹⁴C-analys i detta lager (bilaga 2 & 3). ¹⁴C-dateringen gav 3361–3101 BC 2 sigma, något förvånande då lagerföljden talar för en mesolitisk brukshorisont. Rimligtvis har senare tiders aktivitet, troligtvis bioturbation, medfört kontaminationer i lagret. Makrofossilena pekar mot en strandnära miljö.

A2200

0,9 x 0,65 m ovalt formad i plan. Lagrets topp var stört av en recent nedgrävning, och var 0,1m tjockt och hade skålformad profil. Fyllningen utgjordes av grovkorning sand, grus och småsten där gruset var mer frekvent i lagrets botten. En av sidorna fortsatte utanför schaktet, dock antas majoriteten av lagret ha funnits inom schaktet. Fynden bestod av flinta och var koncentrerat främst i lagrets centrum. Flintan utgjordes av avslag och övrigt slagen, varav vissa bitar är kraftigt brända. Ett fåtal av avslagen är spånliknande. Flintorna hade bearbetats med dels direkt hård teknik och indirekt teknik. Lagrets komposition talar för att det påverkats och rörts om något då havsnivån åter stigit och täckt området. Material samlades in för makrofossilanalys i detta lager (bilaga 2), vars resultat pekar mot en strandnära miljö.

A2500

1,5 x 0,8 m ovalt formad i plan. Lagret var 0,15m tjockt som mest med jämnt sluttande kant. En av sidorna fortsatte utanför schaktväggen. Fyllningen utgjordes

av grovkorning sand, grus och småsten där gruset var mer frekvent i lagrets botten. Fynden bestod av flinta och var jämnt fördelade i lagret. Flintan utgjordes av ett fåtal redskap men främst avslag och övrigt slagen. Somliga bitar kraftigt brända. Ett fåtal avslag var spånliknande. Flintorna hade bearbetats med dels direkt hård teknik och indirekt teknik. Lagrets komposition talar för att det påverkats och rörts om något då havsnivån åter stigit och täckt området.

A2700

1,2 x 0,65 m ovalt formad i plan, ca 0,1m tjockt. Utgjordes av en övre horisont bestående av tunna torv- eller lerplättar ca 0,03m tjocka omväxlat av sand, följt av ett torvigt parti. I lagret framkom inga direkta spår av mänsklig aktivitet, däremot ansågs torven ha god potential för makrofossilanalys i syfte att söka kunskap kring den förhistoriska närmiljön samt transgressionsförloppet. Förhoppningen var också att finna daterbart material i lagret för att ytterligare tidfästa strandlinjeförändringarna.

Tabell 1. Flintförekomst efter typ och anläggning.

Typ	A1800	A2200	A2500
Skrapa	2		
Avslag med retusch	1		2
Spån med retusch	2		
Mikrospånkärna C			1
Plattformsavslag			1
Spån	4		
Kort spånfragment	4		1
Avslag	30	69	22
Övrigt slagen	21	30	28

Lagerföljd - Schakt 2

0–0,4m Matjord / Recent störningar.
 0,4–0,55 Brun humös sand, äldre markhorisont.
 0,55–0,9m Sand med humösa inslag samt småsten.
 0,9 – 1,5m Skiktad PG sand.
 (1,5 – 1,6m Grusig sand, fyndförande)
 1,5 – 1,55m – Kompakt sandlager.
 1,55m - botten Lerig stenrik morän.

Schakt 3

Schaktet drogs i en sluttande gräsplan vid sidan av den

Figur 9. Schakt 3 med Ätran i bakgrunden. Mot sydväst. Foto: Jonas Carlsson. (fotonr. 2021-09-1).

GC-bana som löper mellan Oscar Lindqvists väg och Ågatan. Det hade en bredd av 0,7 m och grävdes till ett djup av 0,7 m. Schaktets lagerföljd utgjordes av matjord, följt av ljusbrun sand till botten. En skärva yngre rödgods samt en bit av ett kritpipsskaft påträffades i matjorden, i övrigt fanns inget av antikvariskt intresse. Dessa fynd togs ej tillvara.

Lagerföljd – Schakt 3

0 – 0,6m – Matjord.

0,6m – botten – Ljusbrun sand.

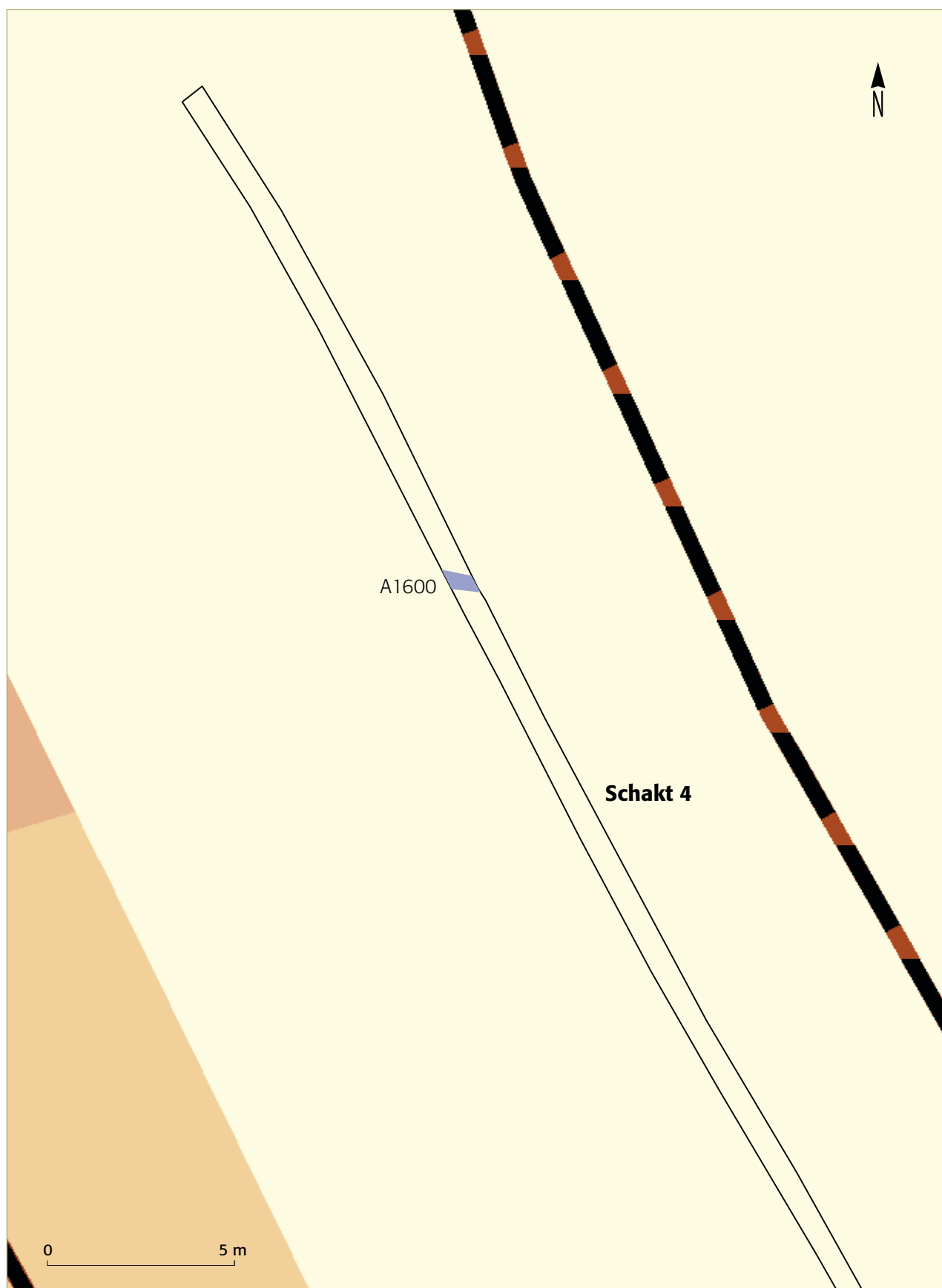
Schakt 4

Schaktet drogs bredvid GC-banan som Schakt 1 grävdes genom efter att dito vek av och övergick till Schakt 2. Schaktet hade en bredd av 0,7 m och grävdes till ett djup av 0,7m. Schaktets stratigrafi utgörs av matjord, följt av ljusbrun sand ner till botten.

Arkeologiska objekt

A1600

I schaktets mellersta del löpte ett ca 0,4m brett lager diagonalt mellan schaktväggarna. Lagret framkom vid ca 0,6m djup och utgjordes av kompakt mörkbrun humös sand, inledningsvis antogs det röra sig om en ränna. Vid genomgrävning visade det sig vara ett lager som sluttade ned mot syd och dök ned djupare under sandlagret. Dessvärre kunde ej lagret följas särskilt långt då elledningar tidigare lagts i denna del av schaktet, detta bör ej utgöra något problem då där kvarvarande del av lagret låg ca 0,2 m under ledningarna samt sandlagret och bör därmed vara skyddad från åverkan. Tre slagna flintor kunde tas tillvara. Troligtvis rör det sig om en äldre markhorisont. En av flintorna är en atypisk spånskrapa vilken efter bedömning av Carl Persson (Fornforskaren AB) troligtvis kan knytas till mesoliti-

Figur 10. Anläggningar inom Schakt 4. Skala 1:150.

Figur 11. A1600 delvis undersökt. Foto mot syd. Foto: Jonas Carlsson. (fotonr. 2021-09-3).

kum. Material samlades in för makrofossilanalys och ^{14}C -datering (bilaga 2 & 3). Det sistnämnda gav en datering till 1279–1390 AD 2 sigma. I makrofossilerna påträffades svinmålla och åkerbinda i kombination med kol, indikativt på en äldre odlingshorisont.

Lagerföljd – Schakt 4

0 – 0,5 – Matjord

0,5 – botten – Ljusbrun sand

TOLKNING & DISKUSSION

De mesolitiska lämningarna

De fyndförande lagren i schakt 2 framkom över de senglacialt bildade lagren (moränen) men under de postglacialt bildade sandlagren, och föremålen saknade spår av svallning. I kombination med detta och att lagren framkom på en höjd av 7–8 meter över havet kan fynden med hjälp av strandlinjeförskjutningsdatering ställas till tiden ca 6 400 år f.Kr. (Pässe 1996).

I källkritisk aspekt bör dito dateringsmetod tas med en nypa salt då den förutsätter att människan uppehöll sig i direkt anslutning till stranden, något som inte alltid var fallet. Dock stämmer dateringen väl överens med de tillverkningspår som förekommer på flintan, både hård direkt och (mjuk) indirekt teknik, ett teknokomplex som finns etablerat i södra Skandinavien under perioden (Kjällquist 2020; Sørensen 2006). Att ha i åtanke är att en tidigare datering än 6400 f.Kr. är möjlig, men i vilket fall bör dateringen falla inom mellanmesolitikum. Den ^{14}C -datering (bilaga 3) som togs i A1800 måste betraktas som ett misslyckande då det förefaller vara ett resultat av senare kontamination av lagret, antingen en följd av den moderna bebyggelsen eller rotgenomväxt under äldre tider. Dock är detta något förvånande då lagret samt ovanliggande lager på alla vis framstod som orörda. Övriga insamlade prover från lagren i schakt 2 gjordes så med tanken att dels få en bild om närmiljön, dels finna daterbart material.

Eftersom lagren påträffades på gradvis högre nivåer över havet skulle dateringar kunna vara behjälplig i att bättre precisera transgressionsförloppet i regionen. Dessvärre påträffades inget daterbart material utöver det i A1800.

De tre fynd som framkom i Schakt 4, A1600, påträffades ca 10 meter över havet. Huruvida de är samtida med fynden från Schakt 2 är svårt att avgöra, emellertid bedöms de som mellanmesolitiska och kan tala för en högre aktivitet i närområdet om inte senare plogning förflyttat flintorna.

Flintföremålen är främst avfallsmaterial från redskapstillverkning och misslyckade exemplar, exempelvis spån som gått av vid knackning. Delar av det påträffade flintmaterialet kommer från lokal moränflinta av varierade typer, indikativt att mindre redskap producerats samt att ett flertal redskap tillverkats vid varje fyndförande kulturlager, då varje enskild typ av flinta bör vara resultatet av ett begränsat antal föremål då de lokala flintnoderna sällan är särskilt stora. Mikrospånkärnan, en smärre andel avslag och övrigt slagen flinta uppvisar tydliga spår av värmepåverkan. Dito spår fanns i samtliga mesolitiska lager, vissa flintor var kraftigt brända. Delar av spånen är tillverkade från flinta av högre kvalitet, dess längd antyder slagning från större block vilket bör innebära import av materialet, särskilt med tanke på att de flintnoder som var synliga i moränen var knytävsstora.

Lagrens komposition inom schakt 2 indikerar att de påverkats av transgressionsförloppet då grus ofta samlas i mikrostrukturer i lager i samband med denna process, samt resultaten från makrofossilanalysen (Bilaga 2) pekar till strandmiljö. Därtill påvisar makrofossilerna att rotträdarna samt somlig flora som tillkommit i ett stadium då ytan åtminstone delvis varit under vatten. Inga av flintorna påvisade någon särskild grad av svallning vilket indikerar att transgressionsförloppet skedde relativt snabbt inom området. Dock faktumet att strandnära växter fått fäste indikerar att processen inte varit ögonblicklig. Detta är baserat på hypotesen att floran tillkommit efter aktiviteten på platsen, främst eftersom rotträdarna var tydligast i kulturlagrens övre partier. Möjligheten finns att växtligheten är samtida med lokalens bruk.

Närheten till Ätran i kombination med fyndkompositionen samt de tämligen ringa lagerstorlekarna för tankarna till tolkningen att platsen sannolikt är lämningarna efter s.k. satellitlokaler, platser där särskilda aktiviteter utfördes. Flodmynningsområdet som bör

ha dominerat omgivningen under mellanmesolitikum begränsar inte utan snarare öppnar upp för flertalet aktivitetstyper. Fiske, jakt, bytesbearbetning, etc. Detta innebär att platsen representerar en liten del i ett övergripande näringsfångssystem där människor rörde sig mellan en större central boplatz och satellitlokaler där jakt, tillverkning, resursinsamling etc. utfördes (Binford 1980; Jonsäter 1984; Nordqvist 1998). I källkritisk aspekt måste faktumet att lagren fortsätter utanför schaktväggarna beaktas. Därtill att vissa av påträffade spån bör slagits från flintnoder av sådan storlek som inte påträffas naturligt i Halland, att dessa istället bör importerats från exempelvis Skåne, talar för en större lokal då det ter sig olämpligt att forsla tyngre flintnoder till en lokal av temporär karaktär. Förekomsten av brända flintor i samtliga lager, samt spåren av bränt organiskt material i A2200 (bilaga 2) indikerar att här dar nyttjats, vilket indikerar behovet av värme och/eller ljus och därav bör tolkas som platsen åtminstone brukats under upprepade nätter. Möjligheten finns att vad som påträffats utgör en perifer del av en större boplatz som kan finnas i direkt närhet, dock måste detta betraktas som hypotetiskt tills ytterligare undersökningar av det direkta närområdet utförs.

De medeltida lämningarna

Spåren från medeltiden utgörs av stolphålet A600 som dateras genom skärvan äldre rödgods påträffad i dess fyllning, samt lager A1600 som ¹⁴C-daterats till 1300-tal. Att inga andra anläggningar påträffades i schaktet kan indikera att de förstörts av recent aktivitet eller att strukturen stolphålet eventuellt ingått i löper i en annan riktning. Möjligheten att stolphålet stått solitärt finns, dock med tanke på närheten till medeltida stadsbebyggelse samt odlingshorisonten A1600 förefaller detta mindre rimligt. Emellertid kan vi inte hävda urban bebyggelse från ett enstaka stolphål, kringliggande gårdar eller ängsmarkens stängsling eller dylik markering bör däremot vara en möjlighet.

Äldre rödgods inom Falkenberg har tills nu inte hittats. I brist på säkra tolkningar kring stolphålets beskaffenhet styrker i varje fall fyndet den medeltida aktivitet som nämns i skriftliga källor. Den ¹⁴C-datering som erhöles i A1600 lär vara en av de äldsta från Falkenberg i aspekten stadsbildning. Huruvida A1600 fortsätter och är förenlig med de mörkbruna humösa lager som observerades i schakt 1 och 2, som även A600

påträffades i måste anses som en rimlig tolkning. Detta innebär i så fall att en översandad odlingshorisont och eventuell bebyggelse finns i området. Detta gör ytan kring Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38 högt intressant för fortsatta undersökningar.

Avslutande kommentar

Trots de något ringa arkeologiska lämningarna som påträffats inom ytan bringade de ljus på två för Falkenberg annars sällan påträffade perioder. Ovan diskuterade lämningar markerar att angränsande ytor har stor kunskapspotential för att fylla de luckor som finns kring Falkenbergs mesolitikum, medeltid och stadsbildning. Därtill påvisar platsens generella stratigrafi att markytan förändrats, dels av flygsand och genom utfyllning inför huskonstruktion från tidigmoderntid in i moderntid. Vad som idag utgör en något brantare sluttning ner till Ätran har tidigare varit ett planare fall, framtida arkeologiska undersökningar som utförs inom det direkta närområdet bör ha detta i åtanke då schaktdjup planeras.

SAMMANFATTNING

Kulturmiljö Halland utförde under augusti 2020 schaktningsövervakning inom Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38 inom Falkenberg stad. Sammanlagt undersöktes 580 kvm. Inom ytan påträffades lämningar från mellanmesolitikum samt medeltid. De mesolitiska lämningarna utgörs av mindre lager som representerar specificerade aktiviteter i landskapet som en del i ett övergripande samhällssystem. De medeltida spåren utgjordes av ett stolphål med en skärva äldre rödgods i samt en odlingshorisont.

REFERENSER

- Ahnlund, Björn. Clarke, Malin (I manus). *Kulturmiljöprogram för centrala delar av Falkenbergs stad*. Halland: Kulturmiljö Halland.
- Bexell, Sven Peter (1923). *Hallands historia och beskrivning. D. 2 [Elektronisk resurs]*. Halmstad: Tillgänglig på Internet: <http://runeberg.org/hallhist/0235.html>

Binford, Lewis R. (1980) *Willow Smoke and Dogs' Tails: Hunter-Gatherer Settlement Systems and Archaeological Site Formation*. American antiquity Vol. 45, No. 1. Cambridge University Press

Håkansson, Anders (2016). *Kvarteret Vitan 7: Halland, Falkenbergs stad, Kv. Vitan 7, RAÄ 16:1 : arkeologisk förundersökning 2016*. Halmstad: Kulturmiljö Halland

Jonsäter, Mats (1984) Bosättningsmönster och resursutnyttjande i Ölmevalla under borealtid. (s115–119). Furingsten, Agne., Weiler, Eva & Jonsäter, Mats (Red). *Från flintverkstad till processindustri: de första 9000 åren i Västsverige speglade av UV Västs undersökningar 1968-1980*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet

Kjällquist, Mathilda (2020). *Kulturkontakter i Sydskan-dinavien under mesolitikum Hantverkstraditioner, råmaterialval och mobilitet för 9000 år sedan, med utgångspunkt från Norje Sunnansund i Blekinge*. Lic.-avh. Uppsala : Uppsala universitet, 2020

Nordqvist, Bengt (1998) *A study of the Mesolithic on the west coast of Sweden: including a case-study of coastal sites with organic remains from the boreal and early Atlantic periods*. Diss. Göteborg : Univ.

Sørensen, Mikkel. (2006) Teknologiske traditioner i Maglemosekulturen. En diakon analyse af Maglemosekulturens flækkeindustri. (s 19–76). Eriksen, Berit Valentin (red.) (2006). *Stenalderstudier: tidligt mesolitisk jægere og samlere i Sydsandinavien*. Højbjerg: Jysk arkæologisk selskab

Pässe, Tore (1996) *A mathematical model of the shore level displacement in Fennoscandia..* Sveriges geologiska undersökning. Göteborg.

Hemsidor

- Hitta.se – Historiska flygfoton 1955–1967. Vy över Falkenberg stad.
<https://kartor.eniro.se/m/H7shF> Hämtad 2020-11-07
- Lantmäteriet.se – Historiska kartor. Hallands län, Falkenberg kommun, Falkenberg s:n Häradsekonomiska kartan 1919–25.
<https://www.lantmateriet.se/sv/kartor-och-geografisk-information/historiska-kartor/> Hämtad 2020-11-07

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 431-1401-2020

Kulturmiljö Hallands dnr: 2020-87

Uppdragsgivare: VIVAB, Falkenberg energi.

Utförandetid: Augusti 2020

Personal: Jonas Carlsson

Fastighet: Kv. Smeden 10 och Kv. Östra Gärdet 1:38

RAÄ nummer: L1997:2181

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: 580 kvm

Dokumentation: Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 3.2 (Falkenberg202087S). Foton har nummer 2021-00009:1-5. Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv.

Fynd: I väntan på fyndfördelning har fynden tilldelats accessionsnummer VM 300 046:1-20.

Datering: Stenålder, Medeltid.

BILAGOR

Bilaga 1 Fyndlista

Fyndnummer	Material	Sakord	Antal	Vikt	Anmärkning	Kontext
1	Keramik	Rödgods	1	7		A600
2	Flinta	Skrapa	1	11		A1600
3	Flinta	Avslag	1	4		A1600
4	Flinta	Övrig flinta	1	35		A1600
5	Flinta	Skrapa	1	3		A1800
6	Flinta	Skrapa	1	8		A1800
7	Flinta	Avslag med retusch	1	3		A1800
8	Flinta	Spån	4	17		A1800
9	Flinta	Spån	2	5	med retusch	A1800
10	Flinta	Kort spånfragment	4	5		A1800
11	Flinta	Avslag	30	201		A1800
12	Flinta	Övrig flinta	21	77		A1800
13	Flinta	Avslag	69	294		A2200
14	Flinta	Övrig flinta	30	356		A2200
15	Flinta	Avslag med retusch	2	16		A2500
16	Flinta	Mikrospånkärna	1	8	typ C	A2500
17	Flinta	Kärnfragment	1	5	typ A	A2500
18	Flinta	Kort spånfragment	1	2		A2500
19	Flinta	Avslag	22	102		A2500
20	Flinta	Övrig flinta	28	71		A2500

Bilaga 2 Makrofossilanalys, Jens Heimdahl, Arkeologerna

Makroskopisk analys av jordprover från Falkenberg stad

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2020-12-22

Bakgrund

Under den arkeologiska schaktövervakningen i Falkenbergs stad, augusti 2020 (L1997:2181/Falkenberg 16:1) insamlades fyra jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. De provtagna lämningarna utgjordes dels av en äldre markhorisont, dels av ett äldre organiskt lager som antas kunna vara av mesolitisk ålder. Provtagningen skedde i smala schakt och all information om omgivande kontext är förlorad. Målsättningen med den makroskopiska analysen har dels varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera och pröva de arkeologiska tolkningarna, dels att välja ut organiskt material med kort egenålder för vidare ¹⁴C-analys.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeolog Jonas Carlsson under utgrävningen. Proverna innehöll torrvolymen om ca 1 liter jord. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktare med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Analysresultat

I bifogade tabell har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. 2 prickar är allt mellan 1 och 3. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellen.

Falkenberg L1997:2181			PM	1601	1801	2201	2701
			SL	1600	1800	2200	2700
		Kontext	Äldre markhorisont		Sand	Sand	Silt
		Analyserad vol. I	1,1	0,9	1,2	1	
	Vedartade växter	Obränt träflis och bark (0-3)			••	•	
		Pinnar/kvistar/knoppar		•••			
		Förkolnade pinnar/kvistar/knoppar			•		
		Träkol	••		••	•	
	Örtartade växter	Örtartade fragment och strädelar		••			
		Förkolnade örtartade fragment	•				
		Örtartade rottrådar		•••	•••	•••	
		Förkolnade örtartade rottrådar	•				
	Mossa	Vitmossa (<i>Sphagnum</i> sp.)				•	
		Mossa (olika arter)		••			
	Vattenlevande djur	Nattsländelarv borör. (<i>Tricoptera</i> sp.)			••		
Oförkolnade fröer							
Vatten	Nate (ospec.)	<i>Potamogeton</i> spp.		6	2	1	
	Hårnating	<i>Ruppia maritima</i>				98	
	Hårsärv	<i>Zannichellia palustris</i>				8	
Äng/ strand	Slankstarr-typ	<i>Carex flacca</i> -typ		5			
	Knaggelstarr-typ	<i>Carex flava</i> -typ			3		
	Hundstarr-typ	<i>Carex nigra</i> -typ		5			
	Blankstarr	<i>Carex otrubae</i> -typ		3			
	Dvärggag	<i>Cypreus fuscus</i>				1	
	Strandklo	<i>Lycopus eropaeus</i>		2			
	Gräs (ospec.)	Poaceae		1		1	
	Kräklöver	<i>Potentilla palustris</i>		6			
Ogräs	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type	9				
	Åkerbinda	<i>Falopia convulvulus</i>	1				
	Trampört	<i>Polygonum aviculare</i>			2		
Träd	Klibbal	<i>Alnus glutinosa</i>		1			
Insamlat	Björnbär	<i>Rubus</i> sect. <i>Rubus</i> subg. <i>Rubus</i>			1		
Ospec.	Viol (ospec.)	<i>Viola</i> sp.		3			

Diskussion

Äldre markhorisont (PM 1601, SL 1600)

Detta prov bestod huvudsakligen av sand med ett visst inslag av träkol, samt någon enstaka förkolnad rotträd. Ett tiotal oförkolnade fröer påträffades i jorden, de flesta från svinmålla, och ett från åkerbinda. Innehållet bekräftar att det kan röra sig om en äldre markhorisont, möjligen en gammal odlingshorisont med spår av ogräsfloran och kol efter äldre röjningsbränder.

Äldre organiskt lager, möjligen mesolitiskt (PM 1801, 2201, 2701; SL 1800, 2200, 2700)

Dessa tre prover är till innehållet ganska olika varandra, men bär på vissa likheter. De diskuteras därför både gemensamt och var för sig.

Samtliga tre prover präglas starkt av en örtartad rotfilt. Dessa skulle kunna vara en äldre torvbildning, men även spår av senare tiders rotgenomträngning. Eftersom det råder en osäkerhet om detta föreslås dessa rötter utelämnas vid en datering. Samtliga tre prover innehåller också spår av vattenväxter –

främst nate) som visar att miljön varit en strandnära, eller tidvis översvämmad. Även vattenväxter bör av hänsyn till reservoareffekter undvikas vid datering.

PM 1801, SL 1800, innehåller rikligt med växter från en lågvuxen strandflora i form av starr, gräs och örter som strandklo och kråklöver. Med stor sannolikhet är även violen en strandväxt (t.ex. sump-, kärr- eller strandviol). Även alfröer förekommer, och troligtvis växte alsnår högre upp på stranden. Troligtvis är riset (pinnarna och kvistarna) i materialet från denna miljö. Inslaget av mossor i rotfilten kan tolkas som att rotfilten är samtida med den strandflora vi ser i frömaterialet, detta eftersom mossor inte bör förekomma i en rotfilt som trängt igenom jorden från ett yngre överliggande skikt.

PM 2201, SL 2200. I detta prov påträffades rör byggda av nattsländelarver som visar att materialet avsatts under vatten. Provet innehåller en mindre andel av de växter som påträffades i SL 1800. Inslaget av förkolnat material i provet är intressant och kan komma från en naturlig skogsbrand, men också vara spår av mänskliga aktiviteter. I provet påträffades också trampört och björnbär, som troligtvis också vuxit i strandzonen.

PM 2701, SL 2700. Detta prov domineras av fröer från vattenväxter som hårnating och hårsärv vilket visar att materialet avsatts under vatten. Annat material förekommer i liten utsträckning och är sannolikt utspolat från stranden.

Underlag för ¹⁴C-datering

Materialet från de organiska äldre lager som kan vara mesolitiskt bör gå att datera genom PM 1801 och PM 2201. Som daterande material föreslås fröer från strandfloran från 1801, och träkol från kvistar av al i PM 2201.

Det terrestra materialet i PM 2701 är för litet för att datera, och i PM 1601 finns bara träkol som kan ha en hög egenålder.

Referenser

- Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen
- Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571–590

Bilaga 3 ^{14}C -datering, Ångströmlaboratoriet, Uppsala Universitet

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2021-04-05

Jonas Carlsson
Kulturmiljö Halland
Tollsgatan 7
302 32 HALMSTAD

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från L1997:2181, Falkenbergstad, Falkenberg kommun, Halland. (p 3407)

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-69138	1PK1601	–29,0	673 ± 29
Ua-69139	1PK1801	–29,8	4 529 ± 32

Med vänliga hälsningar

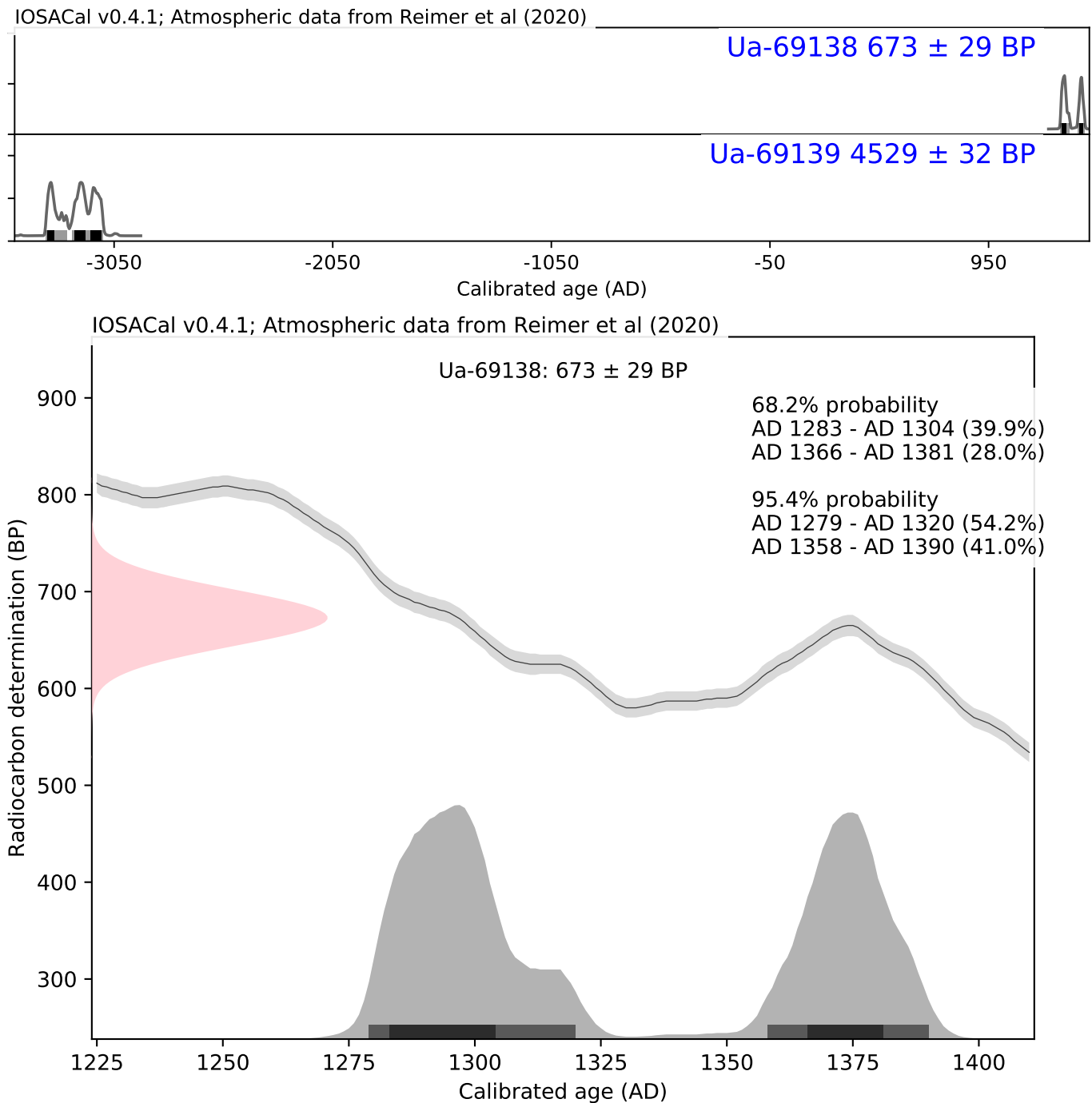
Karl

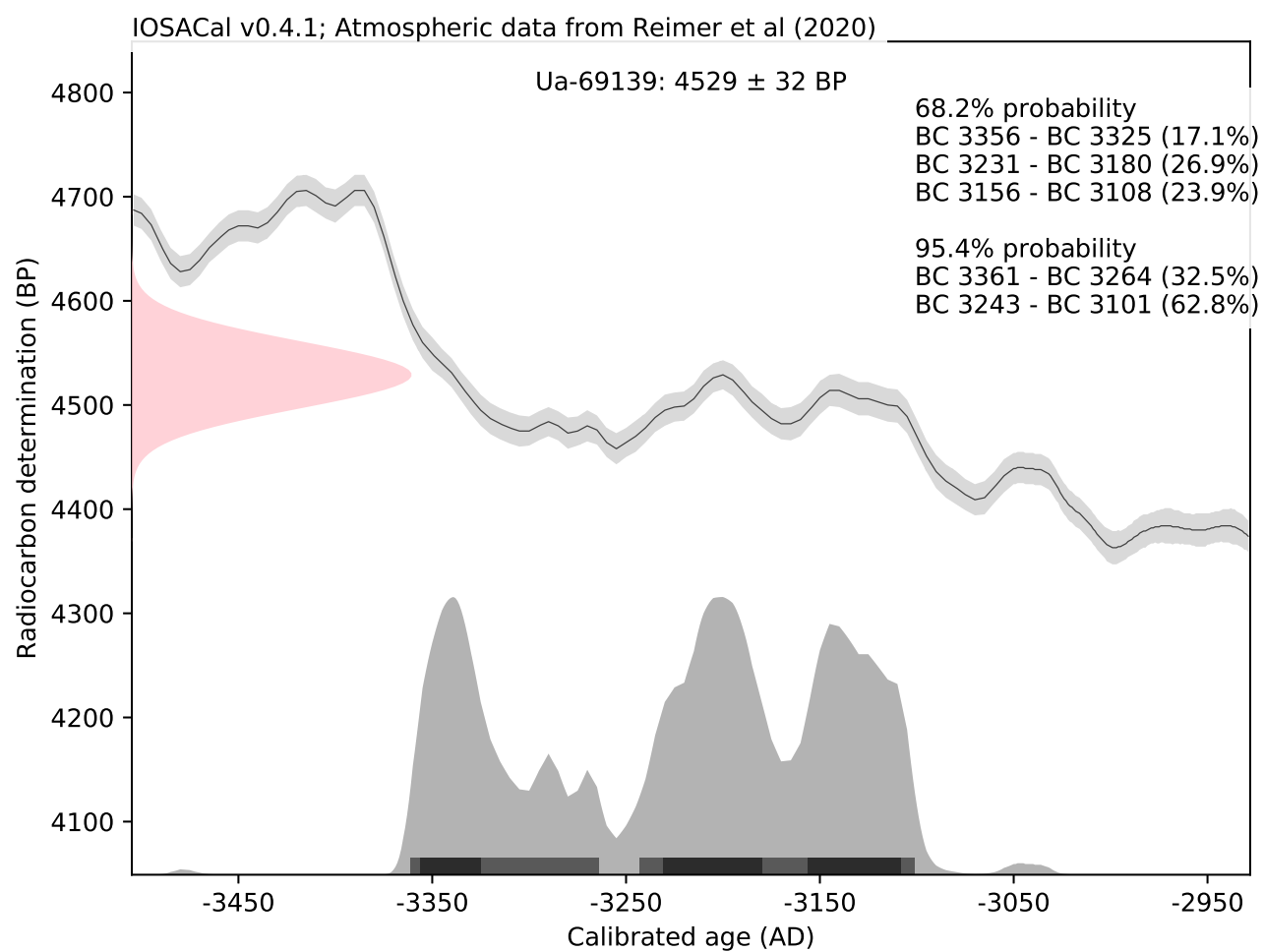
Håkansson

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2021.04.05
13:30:06 +02'00'

Karl Håkansson/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

RAPPORTER FRÅN KULTURMILJÖ HALLAND 2020/21

2020:22	VA-ledning Efra kyrkby-Långasand. Arkeologisk förundersökning och slutundersökning.	2020:66	Svenstorps mejeri. Renovering av fönster, etapp 2.
2020:23	Knobesholms tunnbinderi.	2020:67	Vinbergs prästgård, renovering av fasad
2020:24	Övraby - Det äldsta Halmstad. Ett medeltidsarkeologiskt forskningsprojekt.	2020:68	Nya fornlämningar på Galgberget, Halmstad stad, Arkeologisk utredning
2020:25	Hyltebruks kyrka, Utvändig renovering	2020:69	Österskans, Halmstad. Arkeologisk förundersökning
2020:26	Tönnersjö kyrka, Renovering av fönster	2020:70	Nösslinge kyrka, klimatanpassing
2020:27	Nybyggnation hästgård Risarp Harplinge. Arkeologisk utredning.	2020:71	Nösslinge kyrka, borttagande av bänk
2020:28	Förundersökning i avgränsande syfte Skrea 110, Arkeologisk förundersökning.	2020:72	Lugnrohögen inför renovering, Hasslöv socken, Arkeologisk undersökning
2020:29	Boplat- och härdområden. Trönningenäs, Lindbergs socken. Arkeologisk förundersökning av L2018:392, L2018:820, L2018:821, L2018:822.	2020:73	Bårarps stenbrott, Steninge och Rävinge. Arkeologisk fältinventering
2020:30	Kyrkogårdarnas historia, vård och underhåll, bilaga till kulturhistoriska inventeringar i Falkenbergs pastorat	2020:74	Knäreds kyrka, ommålning av utvändiga snickerier
2020:31	Inventering inför planerad deponi. Varbergs kn, Veddige sn. Arkeologisk inventering	2020:75	Vippentorpet, omläggning av halmtak
2020:32	Jutanområdet, Antikvarisk förundersökning	2020:76	Frillesås-Rya 4:17, Frillesås socken, Arkeologisk utredning
2020:33	Planområde Himle och Fun City, Spannarps socken, Arkeologisk utredning	2020:77	Slätteryds byskola, takrenovering m m.
2020:34	Utredning inför GC-väg utmed väg 613 mellan kustvägen och Harplinge samhälle. Harplinge socken, Arkeologisk utredning.	2020:78	Centralstationen i Halmstad, färgundersökning
2020:35	Söndrums församlingssgård, antikvarisk förundersökning	2020:79	Lindbergs kyrka, exteriör och interiör restaurering
2020:36	Efterunders. och återställning av plundringsskott intill Krokstenen, Örelid. Laholm, Tjärby sn, Arkeologisk efterundersökning.	2020:80	Lindbergs kyrka, bemålat bräddtak
2020:37	Skottorps slott. Restaurering	2020:81	Färjeterminalen i Varbergs hamn
2020:38	Kristineheds manbyggnad. Kulturhistorisk utredning	2020:82	Abilds kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:39	Laholm RAA 142, Laholms stad, Lagaholm 4:1, RAA 19:1, RAA 142:1, Arkeologisk schaktningsövervakning	2020:83	Asige kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:40	Krutkällargången, Halmstad kommun och stad, Bastionen Norre Katt, RAA 33:1, Arkeologisk schaktningsövervakning	2020:84	Efra kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:41	Kv Jungfrun, Oxen och Hästtorget, Laholm. Förslag till planbestämmelser.	2020:85	Årstads kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:42	Spannarp Östra, Spannarps socken, Arkeologisk utredning	2020:86	VA Tönnersjö-Perstorp. Arkeologisk utredning. Steg 1.
2020:43	Fem provborrhål inom Österskans. Halmstad kommun, Österskans 1 och Halmstad 6:31. Arkeologisk kontroll.	2020:87	Susegården, miljökonsekvensbeskrivning kulturmiljö
2020:44	Arkeologisk utredning inom Tofta 2:2. Varbergs kommun.	2020:88	Radiobygn Grimeton, antikvarisk utredning
2020:45	Apelviksgården, omläggning av stråtak. Antikvarisk medv.	2020:89	Slottsmöllan, inför ny detaljplan. Byggnadsantikvarisk utredning
2020:46	Professorn 7, Hotell Gästis i Varberg, Antikvarisk förundersökning	2020:90	Skrea 8:5, Lyckan. Arkeologisk utredning
2020:47	Folkvandringstid, Vendeltid & Vikingatid, Kvibille 21:1, Arkeologisk förundersökning	2020:91	Boplat Slöinge 102:1/L1997:5212. Arkeologisk schaktningskontroll.
2020:48	Boplatlämningar i Hasslöv, Hallands län, Laholms kommun, Hasslövs socken, Arkeologisk utredning	2020:92	Strandhotellet och Hallandsgården inför ny detaljplan
2020:49	Gravar och boplatser invid Kistinge deponi, Eldsberga socken, Arkeologisk utredning	2020:93	Gödestads kyrka, exteriör renovering
2020:50	Villa Örnvik, Eketånga 2:71, Halmstad, Antikvarisk förundersökning.	2020:94	Drängsereds kyrka, utvändig renovering
2020:51	Kvarnadal i Sällstorp, Vård- och underhållspan	2020:95	Hasslövs kyrka, ommålning av fönster och portar
2020:52	Landa kyrka, mögelsanering	2020:96	Vindbryggan 3, utredning inför ny detaljplan
2020:53	Societetshuset i Varberg, antikvarisk konsekvensutredning	2021:1	Tjärby grustäkt, Arkeologisk utredning
2020:54	Långanskogen, vård- och underhållsplan	2021:2	Båtsmans, del av Lahall 2:13, flytt av byggnad
2020:55	Göingegårdens smedja, Antikvarisk förundersökning	2021:3	Skummeslövs kyrka, utvändig renovering
2020:56	Falkenbergs stadshus, ändring av ventilation	2021:4	Sankta Gertruds kapell, utvändig renovering
2020:57	Ny spillvattenledning i Skrea. Arkeologisk utredning	2021:5	Broktorp 4, Antikvarisk förundersökning
2020:58	Lugnrohögen, renovering av gravhög och stuga	2021:6	Brovaktan 4, Antikvarisk förundersökning
2020:59	Boplatlämningar inom Altona 2:1 och 4:34. Arkeologisk utredning	2021:7	Landeryds godsmagasin -renovering av tak och syll
2020:60	Odlingen, Tönnersjö 4:2, Dokumentation inför rivning	2021:8	Brons- och järnålder vid Holms kyrka, Holm 2:3, Arkeologisk undersökning
2020:61	Excellensen 2, Fasad- och markförändring	2021:9	Hotell Mårtensson, Gillestugan 1, Skyltning mm. Antikvarisk förundersökning
2020:62	Arkeologisk utredning av Boberg 8:27	2021:10	Bocken 18 och Bocken 20. Förslag till planbestämmelser för kulturvården.
2020:63	Arkeologisk utredning av fastigh. Mellby 5:44 i Södra Mellby, Laholms kommun	2021:11	Kemisten 5, Antikvariskt utlåtande.
2020:64	Landeryds godsmagasin, underlag inför renovering	2021:12	Rånebo hembygdsgård. Vård- och underhållsplan
2020:65	Hunnestad 5:24 och 5:13. Arkeologisk utredning	2021:13	Befästningsrester i Norre Katts park. Arkeologisk schaktningsövervakning.
		2021:14	Öringe fiber, Getinge sn, fast. Öringe 1:5, Arkeologisk schaktningsövervakning.
		2021:15	Hotell Mårtensson, Takkupor, rev förslag. Konsekvensbeskrivning
		2021:16	Busskur Stora Torg, Arkeologisk undersökning (schaktningsövervakning)
		2021:17	Inför ny vatten- och elledning. Falkenberg. Arkeologisk schaktningsövervakning.

KULTURMILJÖ
HALLAND

POSTADRESS: TOLLSGATAN 7 | 302 32 HALMSTAD | TEL: 035-19 26 00

E-POST: KANSLI@KULTURMILJOHALLAND.SE | HEMSIDA: WWW.KULTURMILJOHALLAND.SE